



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **D. Z.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 963/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2021, č. j. OAM-759/ZA-ZA11-LE05-2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2021, č. j. 4 Az 7/2021 - 30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce brojil žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 2. 2021, č. j. OAM-759/ZA-ZA11-LE05-2020, jímž byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. V žalobě žalobce požádal též o ustanovení zástupce.

[2] Městský soud usnesením ze dne 11. 5. 2021 č. j. 4 Az 7/2021 - 30 (dále jen „napadené usnesení“), zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce. Shledal, že žalobce netvrdil dostatečně výši svých a manželských příjmů a výdajů, a to i přes opakovanou výzvu. Městský soud tak nemohl dojít k závěru, že osobní, majetkové a výdělkové poměry žalobce odůvodňují osvobození od soudních poplatků, a v důsledku toho shrnul, že žalobce nesplňuje podmínky vyplývající z § 35 odst. 10 s. ř. s.

II.

[3] Proti napadenému usnesení se žalobce (dále jen „stěžovatel“) brání kasační stížností, navrhuje jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že je nezaměstnaný a nemá pravidelné měsíční příjmy. Občas pracuje jako brigádník na různých stavbách. Po uhrazení nájmu mu měsíčně zbývá zhruba 6.000 Kč, a tudíž nemá dostatek finančních prostředků, aby mohl hradit služby advokáta. Snažil se obrátit na Organizaci pro pomoc uprchlíkům, avšak bezúspěšně. Podle stěžovatele je právo na obhajobu a tlumočnická součástí práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

III.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Důvod kasační stížnosti, jenž lze z jejího obsahu rozpoznat, se opírá o § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel má za to, že předpoklady pro ustanovení zástupce městskému soudu doložil a tyto odůvodňují ustanovení zástupce.

[9] Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatel požádal v rámci žaloby ze dne 26. 2. 2021 o ustanovení zástupce z důvodu špatné schopnosti komunikovat v českém jazyce a neznalosti české právní úpravy. Městský soud doručil stěžovateli dne 19. 3. 2021 výzvu s požadavkem k vyplnění Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále jen „prohlášení“). Stěžovatel předložil dne 6. 4. 2021 vyplněné prohlášení, ve kterém toliko uvedl, že je finančně závislý na manželce, neboť není ze zdravotních důvodů zaměstnán a nemá žádný majetek vyšší hodnoty. Manželka má podle tvrzení stěžovatele průměrnou čistou měsíční mzdu ve výši 16.000 Kč a vlastní starší osobní automobil. Nájemné činí 10.000 Kč měsíčně.

[10] Městský soud následně stěžovatele opětovně vyzval k doplnění uvedeného prohlášení. Žádal o doplnění, z jakých finančních prostředků stěžovatel hradí stravování a další nezbytné životní potřeby a požadoval přesné vyčíslení jeho příjmů a výdajů. Dále požadoval i doplnění, zda jsou výdaje za nájem uvedeny včetně všech poplatků a zda se tedy jedná o celkové náklady na bydlení. Nakonec požadoval od stěžovatele sdělení výše částky, kterou mu přispívá manželka a informaci, jakým způsobem manželka finančně pokrývá své základní potřeby. Rovněž stěžovatele poučil, že v případě nevyhovění této výzvě, bude jeho žádost o ustanovení zástupce zamítnuta. Stěžovatel ve stanovené lhůtě zopakoval tvrzení, že jeho manželka je zaměstnaná a dostává plat ve výši 16.000 Kč. Dále doplnil, že částka 10.000 Kč představuje nájem včetně všech poplatků a zbylé finance utrácí

pokračování

za jídlo. Na to již městský soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl s ohledem na neúplnost a nedostatečnost údajů o poměrech stěžovatele.

[11] Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s., *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[12] Podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s., *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků.*

[13] Z citované právní úpravy vyplývá, že k tomu, aby správní soud mohl účastníku ustanovit zástupce pro řízení, je třeba splnit dva předpoklady. Za prvé, účastník splňuje předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků; za druhé, ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[14] S ohledem na žádost stěžovatele o ustanovení zástupce se městský soud správně zaměřil nejprve na zkoumání toho, zda u stěžovatele jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (první předpoklad).

[15] K tomu již v minulosti judikatura Nejvyššího správního soudu potvrdila například v rozsudku ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, že „[p]ři podání návrhu na individuální osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. musí žalobce v žádosti o osvobození od soudních poplatků jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, z nichž by měl zaplatit soudní poplatek, a jednak toto tvrzení doložit.“ Obdobné vyplývá i z rozsudku ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, podle nějž „nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“

[16] Na to navázal Nejvyšší správní soud také ve svém rozsudku ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11, v němž dospěl k závěru, že „[p]ři zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat.“ Citované závěry jsou použitelné i v případě posuzování splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků v rámci rozhodování o návrhu účastníka na ustanovení zástupce.

[17] S ohledem na výše uvedené skutečnosti vyplývající ze soudního spisu a na shora citované judikurní závěry se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s úvahami městského soudu, které vyslovil ke splnění předpokladu pro osvobození od soudních poplatků v napadeném usnesení. Žádal-li stěžovatel ustanovení zástupce, bylo jeho povinností tvrdit a také prokázat aktuální poměry (osobní, majetkové i výdělkové), což však beze zbytku neučinil. V prohlášení uvedl pouze stručné informace, které městský soud správně

vyhodnotil jako nedostačující a neúplné pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce (a v rámci něj pro posouzení předpokladu pro osvobození od soudních poplatků na straně stěžovatele). Městský soud tudíž nepochybil, vyzval-li v návaznosti na obsah uvedeného prohlášení k jeho dodatečnému doplnění a současně stěžovatele podrobně poučil nejen o tom, jaké konkrétní informace mají být doplněny, ale také o tom, že mají být prokázány. Kromě toho poučil stěžovatele též o následcích nesplnění nebo nedostatečného splnění této výzvy. Nejvyšší správní soud považuje doplňující výzvu adresovanou stěžovateli za jednoznačně a podrobně formulovanou. Tato doplňující výzva poskytovala stěžovateli srozumitelné informace o tom, jaké skutečnosti dosud chybí či jsou tvrzeny nedostatečně. Stěžovatel, ačkoliv na výzvu městského soudu včas reagoval, s výjimkou objasnění tvrzeného nájmu ve výši 10.000 Kč (který zahrnuje veškeré poplatky), žádné další požadované skutečnosti nedoplnil a ani soudu nedoložil.

[18] Městský soud vzhledem k uvedenému postupoval správně a v souladu s poučením, které také stěžovateli poskytl, následně jeho žádosti nevyhověl a zástupce mu neustanovil. Stěžovatelovy poměry nepovažoval za dostatečně objasněné a prokazané. Tomuto závěru nyní přitakává i Nejvyšší správní soud. Městský soud stěžovateli poskytl možnost neúplná a nedostatečná tvrzení o jeho poměrech doplnit a také prokázat a bylo jen věcí stěžovatele, zda podle výzvy městského soudu bude postupovat a požadované informace doplní a prokáže či nikoliv. Městský soud nebyl povinen (jak také vyplývá ze shora citované judikatury) tyto informace zjišťovat z úřední povinnosti. Stěžovateli tak právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny upřeno nebylo.

[19] Stěžovatel neprokázal, že splňuje výše uvedenou první podmínku pro ustanovení zástupce (viz odst. [13]). Bylo tak již nadbytečné, aby se městský soud zabýval splněním předpokladu druhého, tedy zda je ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv v řízení o žalobě. Oba předpoklady totiž musí být splněny kumulativně.

[20] Nejvyšší správní soud shrnuje, že městský soud při posouzení věci nepochybil, dospěl-li k závěru, že ve stěžovatelově případě nebyly dány všechny předpoklady, jež § 35 odst. 10 s. ř. s. pro ustanovení zástupce účastníku stanoví. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tudíž nebyl naplněn.

[21] Již jen pro úplnost a nad rámec potřebného Nejvyšší správní soud dodává, že nepřehlédl stěžovatelovo tvrzení obsažené v kasační stížnosti, podle něž má příležitostné brigády, ačkoliv v prohlášení učiněném městskému soudu uváděl, že není ze zdravotních důvodů zaměstnán a žádné své příjmy mimo hlavní pracovní poměr vůbec neuvedl. Z tohoto úhlu pohledu se tak jeví stěžovatelova tvrzení uvedená v jeho prohlášení pro účely ustanovení zástupce v řízení o žalobě jako nepravdivá. To však již nemá význam pro posouzení nynější věci.

V.

[22] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného nepovažuje kasační stížnost za důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

pokračování

[23] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel, který neměl v řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl v řízení účastníkem úspěšným, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů tohoto řízení právo.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. srpna 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu